

D·N
15/11 1959

De balda riddarna

Fars kring utrikesdebatt

Våra utrikesdebatter verkar ofta komedi — om det nu är tillåtet att begagna detta behagliga ord om någonting så tråkigt. Man leker plattthetsleken med dödligt allvar, alla säger ungefär detsamma; de mera ystra och obändiga, som vill brodera en smula och kanske rent av göra en liten utvikning, återförs till ordningen av regissören-utrikesministern, vilkens trumpetlighet är så perfekt att han nästan verkar maskerad. Men denna gång har vi kommit ett steg längre. En händelse inträffade i början av september som innebar en sensation i svensk politik: högerledarens uteslutande från FN-delegationen. I kanske varje annat parlamentariskt land skulle den omedelbart ha tagits upp till debatt vid riksdagens sammanträde. Efter mer än en månads riksdagssession har så inte skett. I stället debatterar man varför man inte debatterar. Därmed har vi tagit hoppet från komedi till fars.

Vad gäller debatten? Hr Erlander påstår att han innerligt önskar en debatt, men hittills har avstått, halvt lurad, halvt bestämd av viljan att behaga hr Hjalmarson. Hr Hjalmarson längtar också efter en debatt, men välviljan mot hr Erlander, liksom dennes förledande bedräglighet, har hindrat honom att få sin vilja fram. Båda är enligt sina självporträtt snälla och lättrogna, så att det bör vattnas i munnen på varje bondfångare; båda är, enligt den andres karaktäristik, listiga just som en bondfångare. Det blandade intrycket av pedanteri och löjlighet får sin fulländning genom hr Ohlins deklaration att han gärna vill ha en debatt i frågan, men att den skall kallas inrikesdebatt och inte utrikesdebatt.

Acta i målet tyder på att hr Hjalmarson såtillvida har rätt att det var hr Erlander "som började" genom att avstyra frågans upptagande vid remissdebatten. Men varje riksdagsman har interpellationsrätt, och det naturliga för högern hade varit att interpellera om den inte kunde få debatt i annan form. På båda sidorna är man tydligen tveksam såtillvida som man vill undvika skenet av önskan att bråka, att ta initiativet. Regeringens tveksamhet är väl begriplig. Att till den ryske diktatorns behag avstånga hr

Hjalmarson från FN är inte bara en pinsam eftergift, utan också ett missgrepp av svåraste art; man vill bryta svensk demokratisk tradition genom att med hänsyn till rysk irritation ställa högerens ledare utanför gemenskapen. Att folkpartiet inte är angeläget om en debatt förstår man också; partiets ledare hade uppträtt som hr Hjalmarson, hade liksom denne fått en admonition av Chrustjev, men i fråga om hr Ohlin följde inte regeringen de ryska antydningarna, och folkpartiet stod trots sin kritik av regeringens hållning mot högern kvar i FN-delegationen. Om regeringens uppträdande var grovt stötande, var folkpartiets snöpligt.

Men högern? Varför har den inte begärt debatt genom interpellation? Förklaringen måste — jämte statsministerns förhållningstaktik — vara att högern inte vill genom att ta upp saken ge regeringen ens en möjlighet att påstå att partiet söker strid i utrikespolitiken. Men det är ett svagt skäl. Ingenting är naturligare än att högern i riksdagen likaväl som utanför den kräver räkenskap av regeringen för dess handlingssätt. Gör man det inte, uppstår misstanken att man av andra, icke redovisade motiv låter sig nöja med den oerhörda förolämpning som hr Hjalmarsons uteslutning innebar. Att söka strid om denna utestängning är inte att söka strid om utrikespolitiken.

Här kommer dock den stora svårigheten. Hr Erlander är, det visar hans anföranden i september, beredd att misstänkliggöra högerens "alliansfrihets-känsta" för att skyla sin blamage mot hr Hjalmarson. Därmed går han vidare på sin i somras inledda politik — i Finland med rätta jämförd med Kekkonens — att söka göra politiska motståndare omöjliga genom att framställa dem som farliga för den svenska neutraliteten. Konsekvensen är den som redan dragits i Finland; de som Chrustjev anser betänkliga anses också av de härskande i det egna landet betänkliga, och som argument används orden alliansfrihet och neutralitet. Det är denna taktik som skyntar bakom debatten om debatten. Den borde besvaras med avslöjande, inte med undvikande.

Nu kommer i alla fall debatten i sakfrågan på grund av en socialdemokratisk interpellation. Så långt har det gått att man måste vara tacksam över att den inte smusslades bort.

